

припадає більше 80% державних асигнувань на наукові дослідження, що здійснюються у ВНЗ. У межах інтелектуальної економіки ці університети повинні стати механізмом, що забезпечуватиме приріст людського капіталу України. Тобто необхідною є така перебудова системи освіти, яка дозволить створити всі передумови для реальної інтеграції вузівської та академічної науки, реалізації міждисциплінарного підходу до підготовки спеціалістів, мобілізації всіх можливостей для відновлення престижу освіти та інтелектуальної праці.

Проблема недофінансування науки сприяє зниженню пріоритетності її ролі як визначального фактора людського розвитку і негативно впливає на інтелектуальний потенціал держави. Так, починаючи з 1991 р., в Україні жодного бюджетного року не була виконана визначена статтею 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [2] норма щодо забезпечення державою обсягу бюджетного фінансування наукової та науково-технічної діяльності. Цей обсяг мав би становити не менше 1,7% ВВП України. Однак типовий щорічний обсяг видатків на наукову діяльність складав лише 0,3 – 0,5% ВВП. Внаслідок цього спостерігається «відтік мізків» з нашої держави, тобто невпинно зростають обсяги інтелектуальної еміграції тощо. Враховуючи все-таки потужний (навіть незважаючи на масштабний відтік інтелекту за кордон) науковий потенціал, ще однією важливою проблемою, яка перешкоджає впровадженню результатів НДіДКР у виробництво, є відсутність стимулів. В той час як за кордоном існує жорстка ринкова конкуренція, встановлені обов'язкові для дотримання державні стандарти (насамперед, йдеться про екологічні чинники та економію енергоресурсів), то в Україні залишається шанс продати винахід за кордон. Але й тут не все так просто і для українських науковців створюється чимало перешкод через суттєві відмінності в інституційному базисі [3, с. 10].

Варто пам'ятати, що Україна володіє потужним інтелектуальним потенціалом: 17 млн. українців мають вищу освіту. Завдання держави – створити умови, щоб їхні знання, помножені на новітні технології, були використані для економічного прориву. Спільними зусиллями необхідно дбати про збереження і розвиток національного інтелекту, а головне, – про ефективне використання, широке впровадження інтелектуальних здобутків у практику економічного, суспільно-політичного, духовно-культурного життя [4, с. 110]. Таким чином, сталий розвиток економіки України можна забезпечити лише в тому випадку, якщо будуть створені адекватні ринковим умовам можливості та відповідна інфраструктура поєднання науки з виробництвом, сформований і налагоджений інституційний базис. Лише це дозволить не лише генерувати нові ідеї та розробки, а й швидко та ефективно здійснювати їх комерціалізацію. Україна повинна врешті-решт навчитися дбати про відтворення і нагромадження найбільшого національного багатства – інтелектуального потенціалу нашого суспільства.

Література: 1. Довбенко М. Криза економіки – не криза науки: монографія / Михайло Довбенко. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 304 с. 2. Про наукову та науково-технічну діяльність. Закон України від 13.12.91 р. №1978-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №12. – С. 165. 3. Білоброва Т.О. Проблеми мотивації інноваційної діяльності: світова практика та українські реалії / Т.О. Білоброва // Культура народів Причорномор'я. – 2006. – № 78. – С. 9-13. 4. Ревак І.О. Інтелектуальний потенціал нації як чинник зміцнення науково-технологічної безпеки України / І.О. Ревак // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. – Випуск 1. – 2010. – С. 109 – 117.

Трофимова В.В.,
*к.е.н., доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки
Кримського інституту бізнесу,
м. Сімферополь, Україна*

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК

Теоретична концепція сталого розвитку дає можливість побудувати таку модель соціально-економічного розвитку країни, яка б дозволяла суб'єктам моделі приймати такі управлінські рішення, що були б спрямовані на шлях її стабільного та самодостатнього розвитку. Забезпечення сталості соціально-економічного розвитку країни, незважаючи на існуючі в світі кризові тенденції, на сьогодні залишається актуальним завданням для урядів більшості країн світу. Між тим, розроблення моделі сталості розвитку країни в сучасних умовах потребує

переосмислення та оновлення, власне, самої парадигми розвитку країн в епоху глобальної інтеграції. Нажаль, трансформація економічного мислення, яка могла б призвести до такого оновлення, сьогодні відбувається дуже повільно, навіть у наукових колах. Економічна криза начебто знівелювала існуючі теорії економічного розвитку, означивши парадигмальну кризу в економічній науці.

Досліджуючи трансформації сучасних моделей розвитку країн, автор вже звертав увагу на те, що концепція сталості може бути використана в управлінні процесами становлення постіндустріальної економіки [1, 33-37]. Проте забезпечити сталість розвитку окремо взятої країни без врахування її ступеню інтегрованості у глобальну економіку та глобальний світ, сьогодні вже майже не можливо, а тому, на думку автора, вона повинна розглядатися лише в глобальному масштабі. Ця теза особливо наглядною є в контексті екологічного компоненту моделі сталого розвитку. Так, посилення природних катаклізмів та загострення глобальних екологічних проблем змушує уряди посилювати взаємодію, оскільки подолання наслідків природних та й техногенних катаклізмів, як правило, потребує залучення міжнародної допомоги. Крім того національні витрати на збереження навколишнього середовища можуть бути нівельовані настанням екологічних проблем на суміжних та навіть на віддалених з країною територіях, запобігти яким або уникнути яких іноді майже неможливо.

Що стосується соціального компоненту сталого розвитку національних економік, то його глобалізаційна природа виявляється у тому, що в світі вже сформувався поки що віртуальний глобальний соціальний стандарт, який виступає орієнтиром й для урядів при розробленні та впровадженні національних соціальних стандартів. Важливу роль відіграють сьогодні процеси глобальної міграції населення, яка є важливим компонентом глобального соціального середовища, функціонування якого сприяє й розвиток інформатизації, й діяльність міжнародних платіжних систем. Підтримання стабільності потоків мігрантів до розвинених країн є важливим завданням для урядів, адже вони забезпечують певний темп зростання внутрішнього споживання та виконують функцію стримування росту зарплат та поповнення ринку дешевої робочої сили.

Економічний компонент сталого розвитку передбачає можливість підвищення конкурентного статусу країн лише за умови активної її участі в глобальній конкурентній боротьбі. Обсяг та характеристика внутрішнього ринку для жодної з країн на сьогодні не відіграє вирішального значення. Не лише великі, а навіть малі та середні підприємства сьогодні мають оцінювати власну конкурентоспроможність з глобальної точки зору. Вирішення завдання щодо підвищення добробуту населення неможливо без досягнення ним середньої у світі якості освіти, продуктивності праці, інноваційності тощо.

Необхідно також відмітити, що сталість розвитку країни має пряму пропорційну залежність від рівня інтенсивності міжнародного економічного співробітництва. Вона виступає певною характеристикою поведінки суб'єкта (країни) у зовнішньому середовищі. А тому розробляючи стратегії розвитку країни слід уважно ставитись до обрання критеріїв сталого розвитку та розуміння їх сутності. Так, наприклад, не слід ототожнювати підтримування чистоти у містах та інших населених пунктах країни із сталим розвитком, адже на глобальне позиціонування країни це суттєво не впливає. Таким чином, забезпечення сталості розвитку України вимагає сконцентрувати зусилля на тих сферах життя суспільства, в яких країна може отримати значні міжнародні конкурентні переваги, та проводити реформи такого рівня, які б системно впливали на активізацію динаміки міжнародного економічного співробітництва.

Література: 1. Трофимова В.В. Концепція сталого розвитку як основа постіндустріальних моделей розвитку в епоху глобалізації // Інвестиції. - №8. -2010. – 33-37.

Фесенко І.А.,

*д.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів ДонДТУ,
м. Алчевськ, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Реструктуризація вітчизняної вугільної промисловості з метою підвищення ефективності її функціонування не досягла поставлених цілей, і галузь продовжує перебувати в кризовому